

Limburg

Ondanks dat ik in Limburg in een voor buitenstaanders onverstaanbaar dialect ben opgegroeid, deze provincie nooit ofte nimmernooitniet zal verruilen voor een ander (per definitie minderwaardig) gewest en ik nooit een fout maak bij het onderscheiden van vla en vlaai, voel ik me geen echte 'Limburger'. Dat heeft voor een aanzienlijk gedeelte te maken met mijn minachting - zeg gerust walging - van alles wat te associëren is met carnaval, maar ook andere facetten spelen hierbij een rol - denk daarbij aan de beeldvorming van 'de Limburger' in de media: een veelal half-mongoloïde extreemrechtse onnozelaar die voor weinig anders goed is dan verward brabbelen en goedkoop supermarktbier uit blik tanken - het liefst voor de camera van het journaal. Ik leef met de vurige wens en in de heilige overtuiging ooit nog eens een Verlossend Werk te schrijven over mijn plaats in deze maatschappij. 'Limburgerlijk' moet het gaan heten; een werk dat de Nederlandse letteren op haar grondvesten zal doen schudden, dus ik zal daar nu geen honderdduizendmiljoen lettertekens over uitweiden. Ik ben er mijns inziens nu eigenlijk toch alweer te lang over aan het lullen. Nou, moraal van het verhaal is dus: ik hou van Limburg, maar voel me geen op-en-top Limburger.

Toch besloten Lisa en ik dat onze Reis Doorheen Nederland in Twaalf Provinciën en Dertien Ongelukken moest starten in Limburg. Niet lang nadat het plan ontstond om een rondje Nederland te doen, vertrokken we naar Valkenburg, een van Limburgs meest zuidelijke paradepaardjes. In mijn nog ongerepte leven ben ik niet vaak in Valkenburg geweest. De meest prominente herinnering aan het stadje stamt uit een jaar of acht geleden, toen ik tijdens een verjaardagsfeest met een vriendengroep een speurtocht door de stad liep. Eén meisje met vrolijke lange vlechten werkte toen dusdanig op mijn zenuwen door de godverdegodganse tijd aan mijn arm te hangen en te zeggen dat ze me 'lief vond', dat ik er die middag vaker dan eens over fantaseerde haar vlechten af te knippen, die eigenhandig tot een strop te knopen en haar aan de eerste de beste stevige boom te hangen.

Goed.

Verder was Valkenburg dus nog relatief onbekend.

In onze hotelkamer planden Lisa en ik een ontdekkingstocht door de stad. Of beter: Lisa zat geconcentreerd gebogen over een miniem bureautje te proberen om achtendertig folders en stadsplattegronden met elkaar te verenigen om tot een degelijke planning te komen, en ik deed aan acute anger-management omdat de televisie, die bij binnenkomst op een teleshopping-programma stond, niet meer uit te schakelen bleek. In overdreven Amerikaans prees de presentator een verfroller aan die, mocht het allemaal waar zijn, niet zou spatten dankzij een hervulbaar reservoir dat de verf met een perfect dekkende laag aanbrengt, of zoiets. Tussendoor wat dramashots van extreem onhandige thuisschilders. Niet de muur, maar zichzelf waren bedekt onder een dikke laag latex. Kijk toch eens hoe onhandig, die ouderwetsche verfrollers! Koop dit nieuwe apparaat en heb nergens last meer van! En trouwens: wie

nu belt, krijgt een tweede volautomatische verfroller met hervulbaar reservoir dat de verf met een perfect dekkende laag aanbrengt, gratis!

Het werd mij onderhand droef te moede, al die blijzinnigheid op de kijkbuis die ondanks enkele flinke tikken op de afstandsbediening niet af wilde schakelen. Op de televisie zelf vond ik ook geen knoppen die voor een uitdrijving van de tsel-ellende zouden kunnen zorgen. Uiteindelijk trok ik achter de tv woest aan een willekeurige kabel en het beeld floepte op zwart.

‘Zullen we naar de Romeinse Katakomben gaan?’ vroeg Lisa toen ik uitpufte op het bed.

‘Katakomben is met een c,’ zei ik gedecideerd. Lisa keek me verward aan.

‘Laat maar,’ vervolgde ik en ik informeerde naar wat dat nu allemaal helemaal te betekenen had, die Katakomben. Het bleek om een replica van de catacomben (met een c! Een c!) in Rome te gaan: een nauwkeurig gebouwd ondergronds gangenstelsel waar in vroeger tijden de Romeinse doden hun laatste rustplaats vonden. In Valkenburg hoefden we niet ondergronds: het gangenstelsel was in een verder verlaten grot nagebouwd.

Ik ging akkoord met Lisa’s voorstel en twee uur later konden we aansluiten bij een rondleiding doorheen de (k)(c)atacomben. Van onze gids, een oude bebaarde man die nogal chagrijnig was omdat hij op het laatste moment was opgeroepen om te werken en hij daardoor zijn erwtensoepe onbeheerd op het vuur had moeten laten staan (dit vertelde hij aan het begin van de rondleiding een keer of drie, opdat wij allemaal wisten hoe toegewijd de man wel niet was – heel toegewijd dus), van die man kregen wij allemaal een langwerpige kaars in onze handen geduwd. Wij allemaal, daarmee bedoel ik een groep van elf ‘sportieve ouderen’ zoals zij zichzelf keer op keer bleven noemen en Lisa en ik.

‘Het is pikkedonker in de grot,’ zei de man, ‘en daarom hebben jullie zo’n kaars. Kijk uit dat het kaarsvet niet op je handen drupt, dat doet zeer.’

‘Dat moeten we niet hebben natuurlijk,’ zei een van de ouderen enthousiast tegen de gids. ‘Nee zeg, ik moet er niet aan denken, want ik heb mijn handen nodig. Je moet weten dat ik erg sportief ben en goede, stevige handen zijn noodzakelijk bij nordic walking.’

‘Ja,’ zei de gids, liet een drukkende stilte vallen en begon met zijn rondleiding. In iets meer dan een uur leidde hij ons door een bij tijden bijzonder smal en angstwekkend donker grottengangstelsel waarin honderden, duizenden haast prehistorische graven waren nageemaakt. In zijn vertellingen leek hij overigens een voorkeur te hebben voor het lugubere.

‘Wees je ervan bewust dat men niet oud werd in de Romeinse tijd,’ zei hij bijvoorbeeld, de groep oudere sportievelingen nadrukkelijker aankijkend dan Lisa en mij. ‘Dat had vele oorzaken, maar één ervan was dat men veel in dit soort catacomben kwam. De kans was dan erg groot dat je vlug de pijp uit ging, omdat de grond hier bedekt was onder een laagje lijksap, dat uit de doden door de muren heen sijpelde. Van dichte schoenen was nog geen sprake, dus zoals je je kunt voorstellen werd men nogal snel ... ziek.’

Lijksap, dacht ik, terwijl het op mijn handen druppelende kaarsvet het vasthouden van de kaars haast onmogelijk maakte, dat is *by far* het goorste woord uit de Nederlandse taal.

Toen we wat later de grot uit strompelden was mijn hand tot één grote homp hard geworden kaarsvet geworden. Het deed pijn, ik kan het niet anders zeggen. Ik liet het echter niet aan Lisa merken. Zij leek van begin tot eind uitermate geboeid door de naargeestige woorden van de gids.

'Heeft u nog vragen,' zei de gids, meer dan hij het vroeg. 'Zo niet, dan ga ik terug naar mijn erwtensoepe. Ik denk eigenlijk dat hij al verpest is, maar misschien kan ik er nog iets van maken.' Niemand had nog een vraag - niemand durfde er althans een te stellen - en dus was de rondleiding tot een einde gekomen.

'Vond je het leuk?' vroeg mijn geliefde toen we ons klaarmaakten voor de terugtocht. Het was inmiddels gaan regenen, dus toverde ik een kleine opvouwbare paraplu uit mijn rugzak tevoorschijn. De sportieve ouderen haalden allemaal - en dan bedoel ik ook écht allemaal, zonder één enkele uitzondering dus - een plastic wegwerpponcho uit hun tassen.

'Zeker,' zei ik. 'Ik vond het leuk.'

Die avond besloten we naar het casino te gaan. Het is te stellen dat het een goede zaak is mij nooit zonder begeleiding naar een dergelijk gokhuis te laten vertrekken: binnen de kortste keren zou ik mezelf dusdanig diep in de schulden hebben geblackjacket en geroulettet dat ik zelfs als ik vijftien keer achter elkaar de eindejaarsklapper van de Staatsloterij zou winnen, ik niet een tiende van mijn schuld af zou kunnen lossen. De duizenden flikkerflakkerende lichten, de af en toe euforisch op hun stoel heen en weer wippende bejaarden en Marokkanen, het geluid van rinkelende muntjes in metalen bakjes: dit alles wekt een onstuitbaar enthousiasme en een geldverspillingsdrang om U tegen te zeggen in me op.

Bij binnenkomst rende ik blind naar een automaat. Ik deed een greep in mijn broekzak en propte een willekeurig aantal munten in de machine. Al even willekeurig hengstte ik op een aantal knoppen, als was de machine een afstandsbediening van een niet-functionerende televisie. Lisa zat naast me en zag het geheel met lede ogen aan.

'Toon,' zei ze toen mijn broekzak leeg was geraakt, ik kort uit mijn trance raakte en haar met een overdreven lief gezichtje aankeek.

'Ik vind dat je moet dimmen.' Ze wilde me achter de machine vandaan trekken, van achter mijn machine, mijn machine waar inmiddels zo veel van mijn centjes inzaten dat ik er nog even op moest doorspelen om ten minste nog wat centjes terug te verdienen zodat ik Lisa nog op een drankje kon trakteren, dat zei ik, 'op een drankje trakteren', en anders toch op z'n minst gewoon nog even spelen want we waren er toch pas net en eigenlijk vond ik het toch wat sfeerverziekend, dat hele getoonkviindatjemoetdimmen van Lisa en eigenlijk was ik gewoon hartstikke boos. 'Prima,' zei mijn vriendin onvermurwbaar, stond op en ging aan de bar zitten.

Dit verdien ik niet, dacht ik en liet het apparaat voor wat het was. Ik liep naar de bar en troonde Lisa zonder iets te zeggen mee naar buiten, waar we na een korte klim

plaatsnamen op een heuvel die naast het al hooggelegen casino lag. Ik stond eerlijk gezegd te kijken van mijn eigen kordaatheid.

We keken uit over bergachtig Valkenburg. Melancholie, pathetiek en intense droefheid over de bij tussenpozen ondraaglijkheid van het menselijk bestaan overvielen me plots, samengebracht in een perfecte cocktail. Anders dan verwacht stoorde ik me niet aan dit gevoel: zo nu en dan moet mijn psyche worden gereinigd door eens even lekker te zwelgen in intens zelfmedeliden. Bovendien vindt een lezer in een goede tekst altijd een tegenstelling tussen blij- en neerslachtigheid, waarbij bij voorkeur dat laatste overheerst. Ziehier: goed gezocht. Ik had zelfs de behoefte om iets als 'Het is wat, dat leventje van ons,' of 'Er bekruipt mij een gevoel van uiterste treurnis,' uit te braken, maar ik beheerste mezelf.

Lisa en ik zaten daar, op een verder van God en iedereen verlaten berg en we keken uit over de stad. Als ik een betere schrijver was geweest, had ik kunnen beschrijven hoe onbeschrijflijk mooi en goed en tegelijkertijd hoe onafwendbaar ellendig het daar was omdat we simpelweg in leven waren. Ach, misschien komt dat ooit nog, de literatuur.

We zeiden dus helemaal niets, Lisa en ik. We zaten en we keken in absolute stilte naar de stad, naar de maan. Naar elkaar. Het kleinste kuchje of zuchtje zou het moment hebben verpest, maar we kuchten en zuchtten niet. We zeiden niets, we keken. Hoe simpel kan het zijn, bedacht ik. De moeder van mijn toekomstige kinderen en ik, in hoorbare stilte op een heuvel in onze eigen provincie. Zo goed als thuis. Een beter begin van onze reis doorheen Nederland kon ik me met de beste wil van het hele universum niet wensen.